

Մ. ՅԱԿՈԲԻ Ն Ե Ր Ս Է Ն

● ԴՆ. 3 Մարտ. — Սկիզբ կարգաց Մեծի պահանջ։ Առաւօտուն, Մայր Տաճարին մէջ պաշտօնեցաւ Արեւագալի տառաչին ժամերգութիւնը, իսկ երեկոյեան՝ Բաղադականի տառաչին ժամերգութիւնը։

● Ուր. 6 Մարտ. — Նախատեսակը պաշտօնեցաւ Ս. Թորոս եկեղեցւոյ մէջ, որ Զեռագրատունն է Ս. Աթոռոյ։ Զանգիսապետն էր Զեռագրատան Տեսուչը՝ Գեորգի։ Տ. Նորայր Արքեպիս. Գողթեան։

● Եր. 6 Մարտ. — Ս. Թէոդորոսի զօրավարին։ Առաւօտեան ժամերգութիւնը պաշտօնեցաւ և Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Թորոս։ Ժամարարն էր Արթ. Տ. Ներսէս Աւագ Գահաւայ ձեպեցեան։

— Կէսօրէ ետք, Գեորգ. Տ. Կիրեղ Եպիս. Գաւրիկանի գլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը շնորհապաշտօն մատուցող գործեց Ս. Յարութեան Տաճար, ուր պաշտօնեցաւ ժամերգութիւն և նախատեսակ։ Ապա կատարուեցաւ Տնօրինական Սրբատեղեաց յայտնութեան հանգիստը թափօր Տաճարէն ներս։ Թափօրապետն էր Զորգ. Տ. Գամիստա Արղ. Շերպէթեան։

● Կիր. 7 Մարտ. — Արամատան։ Գրեթեային և առաւօտեան ժամերգութիւնները պաշտօնեցան և Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր յերանմատրան մէջ ժամարարն էր Զորգ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան։ Ապա կատարուեցաւ եռագործ մեծանշան թափօր՝ Բրիտտոսի Ս. Կերեղմանին և Գատանաւեղւոյն շուրջ, գլխաւորութեամբ Գատր. Փոխանորդ Գեորգ. Տ. Կիրեղ Եպիսկոպոսի։

● ԴՆ. 9 Մարտ. — Մեծ Գահեց առաջին Նսկումը ի Ս. Հրեշտակապետ։ Գարդեց նոյն վանքի Տեսուչը՝ Զորգ. Տ. Սևան Վրդ.։

● ԵՆ. 11 Մարտ. — Մեծ Գահեց առաջին Նսկումը ի Ս. Յակոբ։ Գարդեց Լուսարարապետ Գեորգ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս։

● Եր. 13 Մարտ. — Ս. Կիրոյի երուսաղիմացւոյն։ Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի աւանդատան Ս. Կիրոյի սեղանին վրայ։ Ժամարարն էր Զորգ. Տ. Համբարձում Արղ. Քէշիշեան։

● Կիր. 14 Մարտ. — Անառակին։ Ըստ օտարութեան, Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ։ Գատարագեց և քարոզեց Զորգ. Տ. Ասպետ Վրդ. Գայեան։

● ԴՆ. 16 Մարտ. — Իրիկուան Նսկումին ի Ս. Հրեշտակապետ քարոզեց Զորգ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան։

● ԵՆ. 18 Մարտ. — Իրիկուան Նսկումին ի Ս. Յակոբ քարոզեց Գեորգ. Տ. Շահէ Արքեպիս.։

● Եր. 20 Մարտ. — Ս. Յովհաննէս երուսաղիմացւոյն։ Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ իր անդրանիկ Ս. Գատարագը մատուցող նորընծայ Զ. Վաղգէն Արղ. Վարայեան։

● Կիր. 21 Մարտ. — Տնօրին։ Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ պատարագեց նորընծայ Տ. Վաղգէն Արղ. Վարայեան, որուն կը ուղարկուէր Զորգ. Տ. Ասպետ Վրդ. Գայեան, որուն կը ուղարկուէր նորընծայ։

● ԴՆ. 23 Մարտ. — Իրիկուան Նսկումին ի Ս. Հրեշտակապետ իր առաջին քարոզը խօսեցաւ Զորգ. Տ. Կոմիտաս Արղ. Շերպէթեան։

● ԵՆ. 25 Մարտ. — Իրիկուան Նսկումին ի Ս. Յակոբ քարոզեց Գատր. Փոխանորդ Գեորգ. Տ. Կիրեղ Եպիս. Գարիկեան։

● Ուր. 26 Մարտ. — Վաղուան Գառաւուն Մանկանց տօնին առթիւ, կէսօրէ ետք Բաղադական ժամերգութիւն՝ իսկ գրեթեակիրէն Նսկում կատարուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ։ Գարդեց Վանեց Տեսուչը՝ Զորգ. Տ. Սևան Վրդ. Լարիկեան։

● Եր. 27 Մարտ. — Գառաւուն մանկանց Սեբաստիոն։ Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաղբին ժամարարն էր Զորգ. Տ. Սևան Վրդ.։

ղարկեցան։ Վերաբերումը կատարուեցաւ Ս. Գառաւիթից Մանկանց նկարին առջև շինուած շարժական սեղանին վրայէն։

— Կէսօրէ ետք, Ամեն. Ս. Գատրիարք Հօր գլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը Վերաշափառուով մօտաք գործեց Ս. Թարութեան Տաճար, ուր Ս. Գերեզմանի և Գրեւ Յաշի աշրի սուրբերէն ետք, վերջնայ կրց' Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ պաշտուեցան ժամերգութիւն և նախատեսակ' նախագահութեամբ Գերշ. Տ. Տանէ Արքեպս. Ազա կատարուեցաւ Տնօրինական Սրբաաւելաց այցելութեան հանդիսաւոր Թափօր Տանքէն ներս։ Թափօրապետն էր Հոգշ. Տ. Արփիար Արքայ։

● Կիր. 28 Մարտ. — Գաւառիմ։ Գիշերային և առաւելաւ ժամերգութիւնները պաշտուեցան ի Ս. Լուսաւորիչ։ Ապա, Գերշ. Տ. Տանէ Արքեպս. Անէման մասայց որոտն հանդիսաւոր Ս. Գատարաք' Գրիգորի Ս. Գերեզմանին վրայ, որմէ ետք Ամեն. Ս. Գատրիարք Հայրը նախագահեց նոյնին և Գատարաւորեցաւ շուրջ կատարուած եռագարծ մեծանաղէս Թափօրին, որ վերջացաւ Ս. Լուսաւորիչ եկեղ. մէջ։

● Գշ. 30 Մարտ. — Երեկոտն Նսկութին ի Ս. Հրեշտակապետ Զորողեց Հոգշ. Տ. Արփիար Արք. Տէմրեան։

● Եշ. 1 Ապրիլ. — Իրիկուտն Նսկութին ի Ս. Թաղիք Զորողեց Հոգշ. Տ. Ապետ Վրգ.։

● Ուր. 2 Ապրիլ. — Նախատեսակին ի Ս. Թաղիք նախագահեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպո.։

● Եք. 3 Ապրիլ. — Ս. Գրիգոր Լուսաւորիցի (Մաւս ի վիւրայ)։ Ս. Գատարաք մատուցուեցաւ Մայր Տանքի աւանդաւոր Ս. Լուսաւորիչ սեղանին վրայ։ Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Վազգէն Արք. Գաւառեան։

— Կէսօրէ ետք, Լուսաւորապետ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպս. գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր ինքնաշարժեալ ըրարեացան Զիրենեաց լեռ, ուր Համբարձման որբավայրին վրայ կառուցուած մեր վրանամատրան մէջ պաշտուեցան ժամերգութիւն և նախատեսակ։

— Գիշերայինը, Հոգշ. Տ. Սեան Վրգ. Նախագահութեամբ, նոյն վայրին մէջ կատարուեցան սեկնացէ և Նսկութ, ինչպէս նաև Գիշերային և առաւելաւ ժամերգութիւններ, որոնց աւարտին Համբարձման մատրան մէջ մատուցուեցաւ Ս. Գատարաք։ Ժամաբարն էր Զատ սուրբութեան, Սրբավայրին Տեսուչը՝ Հոգշ. Տ. Հայրիկ Արք. Գալպէսէն։ Սրբաղաւթիւնները տեւեցին մինչև ժամը 10։15։

● Կիր. 4 Ապրիլ. — Գալպէսէն։ Առաւտեան ժամը 8ին, Գատր. Փիլիպոս Գերշ. Տ. Գիրեղ Եպս. գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր ինքնաշարժեալ ըրարեացան Զիրենեաց լեռ ու Վերաշափառուով մօտաք գործեցին Համբարձման Սրբաւելիք, ուր մեր վրանամատրան մէջ եպիսկոպոսական զգեստաւորմամբ պատարաք Ս. Թարութեան Տանքի Տեսուչ Հոգշ. Տ. Վազարշ Վրգ. Խաչատուրեանը։ Փանի

մը օրերու ճնշող լիաժանին յաջորդած աւանկեալ տեղատարափի մը պատճառաւ, վերաբերուեան անդին Ս. Գատարաքը շարունակուեցաւ Համբարձման մատրան մէջ։

● Գշ. 6 Ապրիլ. — Մեծ Գահոց վերջին Նսկութն ի Ս. Հրեշտակապետ։ Գաւառեաց Հոգշ. Տ. Ոսկի Արք. Որգիքեան։

● Եշ. 8 Ապրիլ. — Մեծ Գահոց վերջին Նսկութն ի Ս. Թաղիք։ Գաւառեաց Լուսաւորապետ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպս. Գալպէսէն։

● Ուր. 9 Ապրիլ. — Խ. օր մեծ պահն։ Առաւտեան, Մայր Տանքին մէջ պաշտուեցաւ Սեղանաւոր վերջին ժամերգութիւնը, իսկ Կէսօրէ ետք վերջին տեղադրուեցաւ։

● Եք. 10 Ապրիլ. — Յիւսեակ յարեմոն Դաւառ։ Ս. Գատարաք մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաղիք։ Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Վանիկ Արք. Մանկաւարեան։ Գատարուեցաւ Սարկաւազական ձեռնադրութիւն (տես էջ 112-103)։

— Կէսօրէ ետք, Ամեն. Ս. Գատրիարք Հօր գլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը Վերաշափառուով մօտաք գործեց Ս. Թարութեան Տաճար, ուր պաշտուեցան ժամերգութիւնն ու Ծաղկազարդի նախատեսակը մեր վերանամատրան մէջ։ Նախագահութեամբ Լուսաւորապետ Սրբաւանին Ապա կատարուեցաւ Տնօրինական Սրբաաւելաց այցելութեան հանդիսաւոր Թափօր Տանքէն ներս։ Թափօրապետն էր Հոգշ. Տ. Հայրիկ Արք. Գալպէսէն։

● Կիր. 11 Ապրիլ. — Մաղկապատ։ Գիշերային և առաւելաւ ժամերգութիւնները պաշտուեցան ի Ս. Գատարաք մատուցուեցաւ ի Ս. Թարութեան, մեր վերանամատրան մէջ։ Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ապետ Վրգ. Գալպէսէն։ Ապա կատարուեցաւ եռագարծ մեծանաղէս Թափօր և Անշատաւոր Ս. Գերեզմանի և Գատարաւորեցաւ շուրջ, տիրենեօք և արմաւենեօք, գլխաւորութեամբ Լուսաւորապետ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպս. և հետեղաւթեամբ Դպտոց և Առօրեց Թափօրներուն։ Կէսօրեանց Միաբանութիւնը վերադարձաւ Մայրավանդ և Վրգ զխորհուրդ շարականը երգելով ըրարեացաւ Գատրիարքարան։

— Կէսօրէ ետք և Ս. Մայր Տանքին մէջ կատարուեցաւ Անշատաւոր, որուն նախագահեց Կիրաւոր Ս. Աթոռ ժամանած Ռումանիոյ և Գուլկարիոյ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրայր Արքեպս. Մարտիրոսէն։ Հոգեզմայլ շարականներով ընդդիմուած ժամերգութեան աւարտին, բեմ ըրարեացաւ Հոգշ. Տ. Ապետ Վրգ. Կարգաւու համբոց ցանկով վարարայրներու բացաւ մին առանհնցողներուն և կոչ ընելու ներգաններուն որ իրենց լուսմաներով օգնեն Ազաւնիէի Ազգային Ռուսարանին։ Դռնբացէջին նախագահեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպիսկոպոս։

● Գշ. 13 Ապրիլ. — Աւաղ հեմբարի։ Ս. Գատարաք մատուցուեցաւ Ս. Թարութեան Տաճարի գահին վրայ բացուող Ս. Յովնանէն Աւետարանի մատրան մէջ, ուր կատարուած

ներգործվողները մաս են իրենց աւարտին: Ժամադարան էր Հոգը. Տ. Սևան վրդ. Վարդպետան: Ս. Թարգմանչաց վարժարանի աշակերտութիւնը ստացաւ Ս. Հաղարդութիւն: Ապա կատարուեցաւ տոնաւորաց Թափօր: Տաճարէն ներս Թափօրապետ Հոգը. Տ. Արփիար Արդ. բացատրութիւններ բրաւ ներկաներուն:

● Եւ. 15 Ապրիլ. — Աւագ շինգաբքի (Գիւստակ ընթերց): Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած վարդ Ապաշխարողացէն ետք, հանգիստաւոր Ս. Գատարազ մատուցուեցաւ Աւագ Սեղանին վրայ: Ժամադարան էր Գերը. Տ. Տիրայր Արքեպոս: Ետտեղ ստացաւ Ս. Հաղարդութիւն:

— Կէսօրէ ետք, Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը նախագահեց Մայր Տաճարին մէջ կատարուած Ռոտալուանյի արարարաւ. կարգին, որը ձայնաւորութեամբ իրարայլեան ռատիօկայանէն է որուն ներկայ եղան բազմաթիւ օտար հիւրեր, ընդ որս է Անկիլքան Արքեպոսը, որ Ս. Աւետարան կարգաց Անգլերէն լեզուով:

— Ժամ մը ետք, Հոգը. Տ. Ապետ վրդ. Գլխաւորութեամբ, փոքր Թափօր մը այնցուեց թիւն դնալ Գրիստոսի զոյգ բանտներուն — Ս. Հրեշտակապետ է Ս. Փրկիչ: Թէ՛ Ս. Ձիթեւնի ծառին մօտ է թէ Ս. Փրկիչ կիսաւրդ մատուած մէջ խոսք առաւ Թափօրապետ Հայրը:

— Ետաւարման տխրագոյն կարգին ի Ս. Յակոբ նախագահեց Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը: Լուսարարապետ Գերը. Տ. Գարեգին Արքեպոս. ընէ էր գիշեր ընտրանով կուռ քարող մը խօսեցաւ խորհրդաւոր խաւարին մէջ: Արարդութիւնները սեկեցին մինչև 11:30:

● Ուր. 16 Ապրիլ. — Աւագ Ուրաք (Թիւստակ խաչելութեան): Կէսօրին, Ս. Թարութեան Տաճարի վերջնական մեր մատարան մէջ պաշտուեցաւ վարդ խաչելութեան, նախագահութեամբ Գերաշխարհ Տ. Կիրեղ եպոս. Գարեգինեան:

— Կէսօրէ ետք, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած Թաղման հանգիստաւոր կարգին նախագահեց Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը:

● Եր. 17 Ապրիլ. — Աւագ Եարաք (Ճրգալոյց Ս. Զատիկ): Առաւօտեան ժամը 8:15ին, Ս. Յարութեան Տաճարի դուռը բացուեցաւ մը կողմէ, բանտային առնուելով Աւագ Թարգման Հոգը. Տ. Ապետ վրդ. Գալեանի ձեռքէն:

— Ժամը 10:30ին, Ամեն. Ս. Գատարաբ Հոգ Գլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը մեկնեցաւ Ս. Եարութեան Տաճար, ուր յաջորդաբար ընթացք առին Լուսաւորայի կ յարակից հանգիստութիւնները: Մեր Լուսաւորան էր Հոգը. Տ. Սևան վրդ., որ Յուսնաց Թափօրէն ետք, Յուսնաց Գատարաբէին հետ մտաւ Ս. Գերեղման, ուրկէ քանի մը վայրկեան ետք դուրս պիտի գար նուիրական լոյսը, ստեղծելով ընդհանուր խանդավառութիւն: Սրբավայրին շուրջ կատարուած եռադարձ Թափօրը (որուն կը հետեւէին Ղպտինէն և Ասորիները) Գլխաւորեց Լուսաւորան Հայրը, որ կը կրէր խոյր եպիսկոպոսական: Վանք դարձին, Գաւթի բերդէն

սեկեւով, Միաբանութիւնը վերստին յարեաւ երգելով յառաջացաւ և մտաւ Մայր Տաճար:

— Ժամ մը ետք, Ճրգալոյցի արարողակութիւն կատարուեցաւ ի Ս. Յակոբ, որմէ յետոյ Աւագ Սեղանին վրայ պատարագեց Հոգը. Տ. Արփիար Արդ. Տէմիրեան: Գերը. Տ. Կիրեղ եպոս. Գլխաւորութեամբ կատարուած Սուրբ Զատիկ նախատեսակէն ետք Միաբանութիւնը զգեստաւորեալ է Այսոր յարեաւ շարահանը երգելով բարձրացաւ սեղանատուն՝ ընթերցի:

● Կիր. 18 Ապրիլ. — ԶԱՏԻԿ ԵԱՐԱՐԱՐԱՆ ՏԵՆՈՒՆ: Կէս գիշերէն ետք ժամը 2ին, Գերը. Տ. Կիրեղ եպոս. Գարեգինեանի Գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր մեկնեցան Ս. Եարութեան Տաճար, ուր ժամերգութեանց մէկ ժողով պաշտուեցաւ մեր վերնամատարան մէջ, իսկ միացեալ մասը՝ Ս. Գերեղմանին շուրջ, եռադարձ մեծահանգէս Թափօրի ընթացքին, որուն կը հետեւէին դարձեալ Ղպտինէն և Ասորիներ: Ժամը 7ին, հանգիստաւոր Ս. Գատարաբ մատուցուեցաւ Գրիստոսի Ս. Գերեղմանին վրայ, ու ձայնաւորութեամբ իրարայլեան ռատիօկայանէն: Գատարագեց և քարոզեց Գատ. Փոխարդ Գերը. Տ. Կիրեղ եպոս. Ս. Գատարապէն ներկայ էր Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը: Վանք դարձին, Հայաց Թաղի մուտքէն, Միաբանութիւնը երգեցողութեամբ յառաջանալով բարձրացաւ Գատարաբարան:

— Կէսօրէ ետք, Մայրավանքի մեծ բակին մէջ կայացաւ Զատարապետի մեծ Անդառնութիւն, ի ներկայութեան բազմաթիւ ժողովուրդի: Լանդիսպետներ էր Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը:

● Բշ. 19 Ապրիլ. — Բ. օր Ս. Զատիկ (Թիւստակ մեղեց): Լուսարարապետ Գերը. Տ. Գարեգին Արքեպոս. Գաղանձեան հանգիստաւոր Ս. Գատարաբ մատուց Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ և քարոզեց: Ապա, Ամեն. Ս. Գատարաբ Հայրը, Կենաց Փայտի մատուցէն ի ձեռնին և մուկուկանի տակ, նախագահեց եռադարձ Թափօրին: Գատարաբարանի զանկիւնին մէջ, ուր բոլորն ալ բարձրացան ապա երգեցողութեամբ, Գատարապէլ Սրբաբան օրհնուած Նշխար բաժնեց իւրաքանչիւրին:

● Գշ. 20 Ապրիլ. — Գ. օր Ս. Զատիկ և Աւետման Ս. Աստուածածին: Ս. Գատարաբ մատուցուեցաւ Ս. Միխայիլ: Ժամադարան էր Հոգը. Տ. Վարդգէս Արք. Գարայեան: Հազնահագտան պաշտամունքին նախագահեց Գերը. Լուսաւորապետ Սրբապետը:

— Ս. Կոյս Աւետման տօնը վաղուան յետաձգուած ըլլալով, այսօր նախատեսակ կատարուեցաւ ի Ս. Յակոբ: Լանդիսպետներ էր Գերը. Տ. Տիրայր Արքեպոս:

● Դշ. 21 Ապրիլ. — Առաւօտուն, Գերը. Տ. Տիրայր Արքեպոս. Մարտիկեանի Գլխաւորութեամբ, Միաբան Հայրեր ինքնաշարժերով իջան Գերեղմանին ձորը ու իջաշարժաւով մուտք դարձեցին Ս. Աւետածածնայ Տաճար, ուր Տիրամօր Ս. Գերեղմանին վրայ հանգիստ-

աորակէս պատարագեց Գերշ. Հանդիսապետ Սրբազանը:

● Եր. 24 Ապրիլ. — Գլխաւումն Յովնաննու Կարապետի և Յուսասոն Նահասպալց (1915): Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ հանդիսաւոր Ս. Գատարագ մատոյց և քարոզեց Գերշ. Տ. Տիրաթր Արքեպօս. Ապա պատարուեցաւ հոգեհանձնաւ հանդիսաւոր պաշտօնի մեր բնականոր նահատակներու հոգիներուն համար: Հանդիսապետ Ամեն. Ս. Գատրիարք Հայրը ապա անցաւ դուռից երկարածից Թափօրին, որ հանգստեան շարականներու երգեցողութեամբ, ի Մ. Ը. Մ. Ի. և Ն. Մ. Ի. սկստանանքու և արհեստներու առաջնորդութեամբ, ցեղասպանութիւնը դատապարտող քառալեզու լուսնիներով և բազմաթիւ ժաշկեպանկներով ուղղուեցաւ գեղի Ս. Փրկչի գերեզմանատունը և բոլորուեցաւ Արարայի նահատակաց յաւարձանին շուրջ, ուր կատարուած հոգեհանգստեան կարգէն ետք խօսք առաւ Տիրաթր Լեւոն Օհանէսեան: Յետոյ բոլորն ալ դարձան Ն. Մ. Ը. Մ. Ի. Ակումբը, ուր հոգեհոսեր առին:

● Կիր. 25 Ապրիլ. — Նոր Կիրակի (Կրկնազատիկ): Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ պատարագեց, ըստ ուղղութեան, Լուստանը՝ Հոգշ. Տ. Սեւան Վրդ. Դարիպեան:

● Եր. 1 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաւորի: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան:

— Կէսօրէ ետք, Ամեն. Ս. Գատրիարք Հօր գլխաւորութեամբ, Միարանութիւնը շնորհափառով մուտք գործեց Ս. Յարութեան Տաճար, ուր պաշտուեցան ժամերգութիւնն ու նախատօնակը՝ մեր վերնամատարն մէջ, նախազանութեամբ Լուստարապետ Սրբազանին: Ապա կատարուեցաւ Տնօրինակին Սրբատեղեաց այցելութեան հանդիսաւոր Թափօր Տաճարէն ներս: Թափօրապետն էր Հոգշ. Տ. Վաղգէն Արշ. Գարայեան:

● Կիր. 2 Մայիս. — Աւխաղամտօրան (Կանաչ Կիրակի): Գիշերային և առաւօտեան ժամերգութիւնները պաշտուեցան ի Ս. Յարութեան, մեր վերնամատարն մէջ: Ապա, Լուստարապետ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպօս. հանդիսաւոր Ս. Գատարագ մատոյց Գրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ, քարոզեց և նախազանեց Սրբավայրին առջև կատարուած Անդառատանին:

● Եր. 8 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաղոր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Կամիտան Արշ. Եէրպիթ Թանուհ:

● Կիր. 9 Մայիս. — Կարմիր Կիրակի: Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութեան, մեր

վերնատան մատարն մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ասպիւր Վրդ. Գալեան:

● Եր. 15 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաղոր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Յովակիմեան:

● Կիր. 16 Մայիս. — Տօն Յեղման Ս. Խաչիմ (351): Մայր Տաճարն մէջ Ս. Կիրակի Թուղթը կարգաց Գերշ. Տ. Կիրակի Եպօս. Աւագ Սեղանին վրայ Ս. Գատարագը մատոյց Հոգշ. Տ. Համբարձում Արշ. Քէշիշեան: Թորանին վրայ գրուած էր խաչի նշանը՝ վառ կանթեղներով:

● Եր. 22 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխաղոր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Սեւան Վրդ. Դարիպեան:

● Կիր. 23 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութեան, մեր վերնատան մատարն մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Վաղգէն Արշ. Գարայեան:

● Դշ. 26 Մայիս. — Կէսօրէ ետք, Գերշ. Տ. Կիրակի Եպօսի գլխաւորութեամբ, Միարան Հայրեր ինքնաշարժեով բարձրացան Զիթենեաց լեռ, ուր Համբարձման սրբախաչին վրայ կառուցուած մեր վրանամատարն մէջ պաշտուեցան ժամերգութիւն և նախատօնակ:

— Իրկինադէմին, հոն պաշտուեցան նաև սկիւնցէ և Նսկում, ու ապա, կարճ դադարէ մը ետք, գիշերային և առաւօտեան ժամերգութիւններ: Հանդիսապետն էր Հոգշ. Տ. Սեւան Վրդ.: Արարողութիւնները տեւեցին մինչև գիշերուածն ժամը 10:

● Եշ. 27 Մայիս. — ՀԱՄԱՐԱՅՈՒՄՆ ՏԵՍՈՒՆ: Առաւօտեան, Գերշ. Տ. Կիրակի Եպօսի գլխաւորութեամբ, Միարան Հայրեր Գարձնալ ինքնաշարժեով բարձրացան Զիթենեաց լեռ ու շնորհափառով մուտք գործեցին Համբարձման սրբախաչին, ուր մեր վրանամատարն մէջ հանդիսաւոր Ս. Գատարագ մատոյց, քարոզեց, Մայր Աթոռ Սրբէն Ս. Էջմիածին փոխադրութեան տարեգարծի Սաղթանքին և Անդառատանին նախազանեց Հանդիսապետ Եպօսը:

— Գերշ. Սրբազանը նախադանեց նաև Կէսօրէ ետք Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած Անդառատանին:

● Եր. 29 Մայիս. — Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի տանիքի Ս. Համբարձում մատարն մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Ռոգի Արշ. Որդիքեան:

— Նախատօնակը պաշտուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ: Հանդիսապետն էր Գերշ. Լուստարապետ Սրբազանը:

● Կիր. 30 Մայիս. — Երկրորդ Մաղկապարդ: Առաւօտեան ժամերգութիւնը պաշտուեցան և Ս. Գատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Հրեշտակապետ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Վանիկ Արշ.:

ԼՆՏՈՆԵԿԱՆԵՐ

● Դշ. 3 Մարտ. — Ֆրանսայի Նախագահ Ֆրանսուա Միթերանի իսրայել այցելութեան առթիւ, ի շարս այլ յարանաւանութեանց ներկայացուցիչներուն, Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս. դիմաւորութեան գնաց Գէն-Վուրեօն օդանաւակայան, իսկ Երեկոյեան ներկայ եղաւ Քինկ Տէվլիտ պանդոկին մէջ իսրայէլի Նախագահ Իցնաք Նաւոնի կողմէ մեծայարդ հիւրին ի պատիւ տրուած ընթրիքին:

● Ուր. 12 Մարտ. — Յունաց Ամեն. Տ. Տիոտորոս Ա. Պատրիարքը, որ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ կարգ մը պատճառներով Պատրիարքարան չէր այցելած, այցելեց այսօր, ընկերակցութեամբ Պատր. Փոխանորդ և Դիւանապետ Սրբազաններուն:

● Եշ. 18 Մարտ. — Սթընֆորտի Արքեպս.ը այցելութեան եկաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Նոր:

● Բշ. 23 Մարտ. — Կէսօրէ ետք, Christian Information Centre-ի մէջ, Ս. Ֆրանսիս Աստիւացիի ծննդեան 800ամեակին առթիւ, Ֆրանսիական Հայրերու կողմէ կազմակերպուած ցուցահանդէսի բացումին ներկայ եղան Նոգշ. Տ. Սեան Վրդ. և Նոգշ. Տ. Ասպետ Վրդ.:

● Եշ. 25 Մարտ. — Յունաստանի Անկախութեան 161րդ տարեդարձի առթիւ, չէլլէն Ընդհ. Հիւպատոսի Գողմէ Ինթէլլեքսիմինիմըլ պանդոկի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և Գերշ. Լուսարարապետ Սրբազանը:

● Ուր. 26 Մարտ. — Հապէշաց Նոր Ծղիս-կոդոս Պրքա Թաւանայա իր եռաջին այցելւ լսութիւնը տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Նոր:

● Եշ. 1 Ապրիլ. — Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպս. ի փոխարէն, Գերշ. Տ. Կիւրեղ եպս. Գաբիկեան նշանակուեցաւ Պատր. Փոխանորդ: Տ. Կիւրեղ Սրբազան մէկն է Միաբանութեան բանիբուն և նուիրեալ անդամներէն, որ 30 տարիներէ ի վեր ձեռնհասութեամբ կը վարէ

Տեսչութիւնը Ս. Թարգմանչաց Վարժարանին և անիոնի կերպով կը հսկէ և ուղղութիւն կու տայ Ս. Յարութեան Տաճարի ներքինութեանց:

— Գարձեալ Գերշ. Տ. Շահէ Սրբազանի փոխարէն, Սիոնե ամառգրի իմբադրութեան անդամ նշանակուեցան Տպարանի Տեսուչ Նոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ. Թովադիմեանը և Ժազ. Վարժարանի Փոխ-Տեսուչ Տիար Ալեքս Գալաշեանը, որով Պաշտօնաթիւթի իմբադրական Մարմինը ներկայիս կը բաղկանայ հետեւեալներէն. — Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայր, Նոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ., Տիար Գէորգ Յիւրիվիդեան (Գ. Զարտար) և Տիար Ալեքս Գալաշեան:

● Դշ. 14 Ապրիլ. — Ս. Զատիկ տօնին առթիւ, Ս. Աթոռ ժամանեց Ռումանիոյ և Պուլւ Կարիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիարյոյ Արքեպս. Մարտիրոսին: Տօնակատարութեանց իր մասնակցութիւնը բերելէ և երկօս պատարագելէ զատ, Գերշ. Սրբազանը բանախօսեց Զորքշարթի, 28 Ապրիլի երեկոյեան, Հայ Երիտ. Միութեան ակումբին մէջ՝ Նիւթ ունեւնալով Ամեն Ժողովուրդ և Նահատակաց պատգամը և մեկնեցաւ յաջորդ առաւօտ:

● Ուր. 16 Ապրիլ. — Կէսօրէ ետք ժամը 3ին, World Council of Churches-ի ղեկավար դէմքերէն Dr. John Taylor այցելեց Ս. Պատրիարք Նոր:

● Գշ. 20 Ապրիլ. — Բնդաքական խանութի կացութեան պատճառով, Գրիգորեան հոգի որ պետէր որդեկին առա տարի իրարու մօշէ և Զատնական շնորհաւորութիւն չփոխանակել: Միայն օտար իտիւրութեանց Հիւպատոսեանց կէրթիւն այցիկ եկան Պատրիարքարան:

● Դշ. 28 Ապրիլ. — Կէսօրէ ետք, իսրայէլի Անկախութեան 31րդ տարեդարձին առթիւ, Քաղաքապետ Ղաւմ. Թէտի Բալլէթի կողմէ, Դաւիթ քերթին տարուող դատուող պուրակին մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ եղան

Փ Ր Օ Ֆ. Լ Ե Ի Ո Ն Խ Ա Չ Ի Կ Ե Ա Ն

(1918-1982)

Մեծ է կորուստը՝ զոր կրեց հայ բանասիրությունը ընդհանրապես եւ հայ ձեռագրագիրությունը մասնաւորաբար, անժամանակ վախճանումովը Երեւանի Մաշտոցեան Մատենադարանի բազմամեայ եւ բազմահմուտ տնօրէն Փրօֆ. Լեւոն Խաչիկեանի:

Հանգուցեալը ծնած է Երեւան, 1 Մայիս 1918ին: Աւարտած է Երեւանի Պետական Համալսարանի պատմութեան ճիւղը՝ 1940ին: 1949ին աշխատիլ սկսած է Հայաստանի Գիտութեան Ակադեմիայի Ինսթիտուտի եւ Մաշտոցեան Մատենադարանի մէջ, որուն Տնօրէնը դարձած է 1954ին: Զբաղած է միջնադարեան Հայաստանի պատմութեամբ եւ աղբիւրագիրութեամբ: Հեղինակն է բազմաթիւ հատորներու: Սակայն իր անունը անմահացնող կոթողական գործը պիտի մնայ երկարամեայ ուսումնասիրութեան արդիւնը եղող 14-15րդ դարերու հայերէն ձեռագրերու յիշատակաբաններու հրատարակութիւնը, որու հիման վրայ լուսաբանուած են շրջանի սնցուղարձերը:

Հանգուցեալը Պատմութեան Գիտութեան Տօթքը եղած է 1962ին, Փրօֆէսէօր՝ 1966ին, Գիտութեան Վաստակաւոր Գործիչ՝ 1968ին, իսկ Գիտութեան Ակադեմիայի անդամ՝ 1971ին: Բոլոր իր պաշտօնները վարած է ձեռնհասութեամբ եւ նուիրումով:

Փրօֆ. Խաչիկեան, իր օգնական Սնեքերիմ Արեւշատեանի հետ, եղած է Երուսաղէմ 1966ին, ուսումնասիրած մեր ձեռագրերնեւու հոյս հաւարածուն եւ դասախօսած Հայ բանասիրութեան եւ գրչագրական ճոխ արուեստի մասին:

Իր հրատարակած գործերէն կ'արժէ յիշել «Նախամետաքսեան Գրի Հարցը եւ Հմայագրերը», «Գրիգոր Պարթեւի Վերագրուած Հաղցումը», «Հայկական Գաղթականացիները Ուկրաինայում 16-17րդ դարերում», «Սարգիս Արեղայի Ուղեգրութիւնը», «Գլաձորեան Համալսարանը եւ Նրա Սաները», «Դիւհնեծումները Հին Հայաստանում եւ Մատթէոս Զուղայեցու Կեանքը եւ Մատենագրութիւնը»: Խմբագրած է «Բոյեք Մատենադարանի» 3-12րդ հատորները: Ունի նաեւ շարք մը հետազոտութիւններ:

Փրօֆէսէօրը իր կեանքը կնքած է ծանր ու երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետք Երեւանի մէջ, 13 Մարտի Ուրբաթ օրը, 64 տարեկան հասակին: Թաղումը կատարուած է 15 Մարտին, ի ներկայութեան պետական եւ մտաւորական ղէմքերու:

Յաւիտենական հանգիստ բազմախոնջ իր մաշմիւին ու բարի հոգիին:

Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Գաբրելի Արքեպ. և Ասագ Թարգման Հոգշ. Տ. Ասպետ Վրդ.:

● Եշ. 6 Մայիս. — Օրթոսոքս Եկեղեցւոյ Ս. Գէորգ զօրավարի տոնին առիթւ, Ռուսական Սէյնթ Ճօրճ Եկեղեցւոյ մէջ ժամուցումած Ս. Պատարագին և Երեկոյեան, Եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Լուսարարապետ Սրբաշան և Քարտուղար Տիար Գէորգ Հինգիւսեան:

● Գշ. 11 Մայիս. — Ս. Աթոռ Ժամանեց Ս. Ուխտիս Միաբան, Արևմտեան Եւրոպայի Հայոց Կաթողիկոսական Պատարագի և Փարիզի Երկարամեայ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արքեպ. Մանուկեան և մեկնեցաւ 24 Մայիսին:

● Եշ. 13 Մայիս. — Քէնթըրպըրի բարձրաստիճան Եպիսկոպոսներէն Victor de Waal (Անկլիքան) այցելեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

● Եր. 15 Մայիս. — Կէսօրէ ետք, Կիրաբարար Ս. Աթոռ գտնուող Գերշ. Տ. Սերովբէ Արքեպ. Մանուկեան, ի դուռն Միաբանութեան, բացումը կատարեց Ս. Թարգմանչաց Երկր. Վարդարանի Տարեկան Պաշարին: Սրբառուանը եղած է Դախկին Տնաւը գաղթին:

● Կիր. 23 Մայիս. — Թաղկայի (Տիբերիսի) Լեակին մօտ) Գերման-Վաթնիկ լացերու Բազմադասե Զբոսգիւղումը շէնքերու Դաւա-կատիքին ներկայ կ'ընէ Գերշ. Տ. Կիրեղ Եպ. և Հոգշ. Տ. Հայրիկ Արեղայ: